

Ukrainas valstspiederīgo nodarbināšana Latvijā (1) 2/12/22

Direktore nodokļu konsultāciju nodaļā,
personāla un organizāciju pārveides
pakalpojumu vadītāja Baltijā, PwC Latvija

Irēna Arbidāne

Meklējot drošu patvērumu no kara, Ukrainas civiliedzīvotāji masveidā izceļo uz citām valstīm. Vairāki tūkstoši bēgļu ir ieceļojuši Latvijā, un Latvijas uzņēmumi jau ir pieteikušies tos nodarbināt. Šajā rakstā – par nodokļu piemērošanu, nodarbinot šīs personas Latvijā.

Nodarbinātības uzsākšanas pabalsts

Šā gada 5. martā stājās spēkā [Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likums](#). Tas nosaka – uzsākot darba tiesiskās attiecības, Ukrainas civiliedzīvotājam ir tiesības saņemt vienreizēju nodarbinātības uzsākšanas pabalstu vienas minimālās mēneša darba algas apmērā, kuru neapliks ar iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN), tātad arī valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (VSAOI). Lai saņemtu šo pabalstu, nodarbinātajam jāiesniedz pieteikums Nodarbinātības valsts aģentūrā viena mēneša laikā no darba tiesisko attiecību uzsākšanas dienas.

Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumā nav noteikta kārtība bēgļu – Ukrainas civiliedzīvotāju – Latvijā gūto ienākumu aplikšanai ar nodokļiem. Tātad ir spēkā [IIN likuma](#) un [likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu”](#) normas.

Nodokļi par Latvijā gūtajiem ienākumiem jāmaksā Latvijā

Darbspēka nodokļu piemērošanas kārtību nosaka ne tikai Latvijas tiesību akti, piemēram, IIN likums un [likums “Par valsts sociālo apdrošināšanu”](#), bet arī starptautiskie līgumi, piemēram, [Latvijas-Ukrainas nodokļu konvencija](#) un [Latvijas-Ukrainas līgums par sadarbību sociālās drošības jomā](#).

Latvijas uzņēmums nodarbina Ukrainas valstspiederīgo uz darba līguma pamata

Latvijas nodokļu aprēķināšanas vajadzībām vispārīgā gadījumā bēglis, kas no Ukrainas ieceļojis Latvijā, ir nerezidents un šo statusu saglabās, ja uzturēšanās nepārsniegs 183 dienas jebkurā 12 mēnešu periodā. Nodokļu rezidents maksā IIN par visā pasaulē gūtajiem ienākumiem, turpretī nerezidents – tikai par Latvijā gūtajiem ienākumiem. Šis statuss ietekmēs arī nodokļu aprēķināšanu Latvijā un iespēju saņemt algas nodokļa grāmatiņu.

Neatkarīgi no darbinieka nodokļu rezidences, ja personu nodarbina Latvijas darba devējs Latvijā, tas aprēķinās nodokļus no darbinieka algas vispārīgā kārtībā, ieturot IIN/VSAOI un reģistrējot darbinieku kā darba ņēmēju.

[Latvijas-Ukrainas sociālās drošības līguma](#) 6. pants nosaka, ka sociālās apdrošināšanas iemaksas jāveic

valstī, kur persona ir nodarbināta, tātad Latvijā. Līguma 16. pants nosaka, ka apdrošināšanas periodi (darba stāžs) vecuma pensijas vajadzībām tiks summēti (t.i., netiks zaudēti). Izpildoties noteiktiem kritērijiem, par Latvijā veiktajām sociālās apdrošināšanas iemaksām Latvijai būs pienākums maksāt personai vecuma pensiju (līguma 17. pants), kas tiks aprēķināta saskaņā ar Latvijas likumiem.

Latvijas uzņēmums maksā Ukrainas valstspiederīgajam par intelektuālo īpašumu

Vispārīgā gadījumā, ja Latvijas uzņēmums maksā Ukrainas valstspiederīgajam par intelektuālo īpašumu, piemēram, autoratlīdzību par darba radīšanu, tad šī ienākuma izmaksātājs izmaksas brīdī ietur 23% IIN, pirms ieturēšanas piemērojot nosacītos izdevumus.

Nākamajā rakstā – par nodokļu maksāšanas kārtību saimnieciskās darbības veikšanas gadījumā.